

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS

VLAAMS MINISTER VAN WERK, ECONOMIE, INNOVATIE EN SPORT,

VLAAMS MINISTER VAN OMGEVING, NATUUR EN LANDBOUW

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Klimaatmaatregelen onderwijs: educatie en sensibilisering

1 Inhoudelijk

Tijdens de Vlaamse Klimaat- en Energietop op 1 december 2016 sloot de Vlaamse Regering een Klimaat- en Energiepact af.

De maatregelen in deze nota werden weerhouden naar aanleiding van de twee rondetafels 'Klimaat en Onderwijs' en maken deel uit van de engagementen van Vlaams minister van Onderwijs in het kader van het Vlaams klimaat- en energiepact.

De uit te werken maatregelen uit het Klimaat- en Energiepact voor 2018 zijn: 5. Energiemanagement bij scholen, 9. Klimaatkennis en -vaardigheden en 11. Klimaatvraagstuk binnen Vlaamse hogeronderwijsinstellingen stimuleren.

Het gaat om maatregelen 'educatie en sensibilisering' binnen het Vlaams onderwijs, die we in de loop van 2018 willen uitwerken voor een totaalbudget van 1 mio euro. De Vlaamse regering voorzag in 2017 reeds hetzelfde budget voor een eerste reeks van maatregelen 'educatie en sensibilisering' (zie Nota aan de Vlaamse Regering van 31 maart 2017).

Wat betreft de werkingen van MOS (Milieuzorg op School), Ecocampus (Duurzaam Hoger Onderwijs) en Educatie voor Duurzame Ontwikkeling wordt nauw samengewerkt met het Departement Omgeving.

1.1 Maatregel 5: Energiemanagement bij scholen: Samenwerkingsprotocol tussen het VEB en AGION met betrekking tot sensibilisering tot energie-efficiëntie en uitwisseling van energiedata (TERRA-databank).

Als grootverbruikers met een verouderd patrimonium hebben de onderwijsverstrekkers een belangrijke bijdrage te leveren als het gaat over het behalen van de klimaatdoelstellingen. Omdat de kennis over welke ingrepen in de onderwijsinfrastructuur dienen te gebeuren en het dagelijks gebruik ervan niet wijd verspreid is bij de schoolbesturen, wordt gezocht naar een partnerschap met het Vlaams Energie Bedrijf (VEB).

Het VEB kan met zijn expertise in energie en energiebesparing in de publieke sector concrete begeleiding en “ontzorging” bieden aan de schoolbesturen, zodat werk kan gemaakt worden van ingrepen die leiden tot een hogere energie-efficiëntie.

Het VEB heeft momenteel reeds toegang tot de (jaarlijkse) verbruiken, daar het van de distributienetbeheerders data doorkrijgt op basis van de EAN-tellers. Het weten welk verbruik een individuele school heeft, en hoe zij zich verhoudt tot soortgelijke scholen of hoe dicht of ver de school bij de te behalen klimaatdoelstelling bevindt, is een dienst die het VEB kosteloos kan aanbieden aan de individuele scholen. De data van VEB worden eveneens bezorgd aan AGION dat op basis ervan sensibiliserende acties kan ontwikkelen naar de schoolbesturen.

Daarnaast biedt de uitwisseling van energiedata aan AGION de mogelijkheid om beleidsinitiatieven te ontplooiën die zich richten op de verbetering van onderwijsinfrastructuur, met inbegrip van het dagelijks gebruik. Het samenwerkingsprotocol tussen AGION en VEB zal omschrijven welke gegevens, in welke vorm, op welk geaggregeerd niveau en met welke frequentie worden uitgewisseld tussen het VEB en AGION.

Een belangrijke outcome van het samenwerkingsprotocol is dat de schoolbesturen worden gesensibiliseerd over welke kleine en grote ingrepen zij kunnen doen om het verbruik in hun school met een betere energie-efficiëntie te laten evolueren. Deze maatregel werkt ook sensibiliserend naar de leerlingen: de school zet in op hernieuwbare energie en beheert haar installaties als een zorgvuldige en goede huisvader.

Voor deze maatregel wordt 300.000 EUR voorzien uit Klimaatfondsmiddelen.

1.2 MAATREGEL 9: klimaatkennis en –vaardigheden versterken

A. Oprichting van een *taskforce* ‘klimaat en onderwijs’

Het beleidsdomein Omgeving stelt een eenduidig klimaatverhaal op met de kern van de klimaatproblematiek en de laatste wetenschappelijke inzichten. Ook de verbanden die kunnen gelegd worden tussen lokale en globale klimaatuitdagingen, met economische, sociale en milieuaspecten en de gevolgen van de klimaatopwarming, dienen in een dergelijke tekst aan bod te komen.

Deze klimaattekst is een startdocument waarmee een *taskforce* aan de slag zal gaan om correcte informatie rond klimaat te laten doorstromen naar de onderwijspraktijk en alle actoren. De *taskforce* zal bestaan uit vertegenwoordigers van de belangrijkste onderwijsactoren met een affiniteit met het thema klimaat/duurzaamheid. De uiteindelijke doelstelling van de *taskforce* is ervoor te zorgen dat alle actoren over dezelfde informatie beschikken en dat daarover consensus bestaat. Bovendien zal de *taskforce* nagaan wat de succesverhalen zijn op vlak van klimaateducatie binnen het onderwijsveld, welke goede praktijken er bestaan, waar er zich nog obstakels voordoen enz.

Binnen deze contouren zal de *taskforce* zijn themabepaling en opdrachten afbakenen. We voorzien voor de opmaak van het klimaatverhaal en de output van de *taskforce* een jaarlijks budget van 10.000 EUR uit de klimaatfondsmiddelen.

B. Specifieke opdrachten die aan de taskforce zullen worden toevertrouwd

Bijkomend zal aan de *taskforce* worden gevraagd om in te staan voor onderstaande opdrachten:

B.1 Educatieve tools ter beschikking stellen en verspreiden onder de scholen

De praktijk van MOS leert dat scholen grote interesse vertonen om via onderzoekend leren met leerlingen aan de slag te gaan om de klimaatuitdagingen op school en in de omgeving aan te pakken. Praktische educatieve instrumenten die vakoverschrijdend kunnen worden ingezet, zijn hierbij nodig om leerkrachten hierin te ondersteunen. Ook op het terrein is er heel wat vraag naar dergelijke educatieve tools. Onder deze maatregel is het de bedoeling verder in te zetten op de verspreiding van die tools. Een voorbeeld dat onder meer zal bekeken worden zijn de energiekoffers die MOS nu reeds in beperkte oplage ter beschikking stelt van scholen.

Voor deze maatregel wordt 50.000 EUR uitgetrokken uit de klimaatfondsmiddelen.

B.2 Nascholingsaanbod klimaat voor leerkrachten

Het klimaatvraagstuk is complex en wanneer gezocht wordt naar oplossingen zijn die niet altijd eenduidig. Leerkrachten die voor de klas staan, voelen zich vaak onzeker over deze problematiek omdat het hen ontbreekt aan een zicht op het gehele verhaal.

Met het oog op het verhogen van de klimaatkennis bij leraren, zal de *taskforce* nagaan of er een nascholingstraject kan worden opgezet en hoe dat dan best vorm krijgt.

Voor deze nascholingsinitiatieven wordt 40.000 EUR uitgetrokken uit de klimaatfondsmiddelen.

B.3 Een educatief werkpakket klimaat voor specifieke vakken in het secundair onderwijs

De *taskforce* neemt bij wijze van proefproject enkele specifieke vakken in het secundair onderwijs onder de loep en gaat na welke hefboomen er zijn om te werken rond het thema klimaat. Het is daarbij de bedoeling om kennis te vergaren over hoe de integratie van het klimaatthema in de vakken kan vorm krijgen, en hoe het thema over de vakken heen aan bod kan komen. In de praktijk kan dit de vorm aannemen van een oproep tot uitwerking van een educatief pakket op van maat specifieke vakken. Hierbij kan worden samengewerkt met hogescholen in het kader van praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek of met bepaalde ngo's.

Voor de proefprojecten wordt 40.000 EUR voorzien binnen de klimaatfondsmiddelen.

1.3 MAATREGEL 11: Het klimaatvraagstuk binnen Vlaamse hoger onderwijsinstellingen stimuleren

A. Een Living Lab 'klimaatvriendelijke hoger onderwijsinstelling'

Binnen de Vlaamse hoger onderwijsinstellingen bevindt zich een innovatief (kennis)potentieel om nu én in de toekomst een klimaatvriendelijkere instelling (en ruimer: samenleving) vorm te geven. Om dit mogelijk te maken wordt er gevraagd om van de hoger onderwijsinstelling een 'living lab' te maken.

Een living lab houdt in dat de instelling de eigen werking (op vlak van infrastructuur, dienstverlening of kernprocessen) onder de loep neemt en dat onderzoekers, docenten, studenten en verantwoordelijken interne bedrijfsvoering samen een verbeterproces opstarten in de richting van een klimaatvriendelijke instelling.

Werken volgens de 'living lab-benadering' kan in de eerste plaats winst opleveren op vlak van CO2-reductie van de eigen instelling, maar ook op vlak van educatie, onderzoek en maatschappelijke dienstverlening.

We doen een oproep naar Vlaamse hoger onderwijsinstellingen om zichzelf om te vormen tot een 'living lab'. Dit kan bijvoorbeeld op vlak van energiehuishouding in de gebouwen, mobiliteit of maatschappelijke dienstverlening die bijdraagt aan een klimaatvriendelijke onderwijsomgeving.

Voor deze maatregel wordt 400.000 EUR uitgetrokken van de Klimaatfondsmiddelen. Per project wordt er een maximale ondersteuning van 75.000 EUR voorzien.

B. Capaciteitsopbouw van docenten met betrekking tot klimaateducatie

De afgelopen decennia kwam nationaal en internationaal wetenschappelijk onderzoek naar klimaateducatie op gang. Tegelijkertijd stellen we vast dat er weinig reflectie is over hetgeen zich daadwerkelijk afspeelt in deze onderwijspraktijken en welke onderwijsaanpak geschikt is om het klimaatvraagstuk te behandelen.

Uit ervaringen van Ecocampus (een programma binnen het Departement Omgeving, afdeling Partnerschappen met Besturen en Maatschappij) blijkt dat het hoger onderwijs nog te weinig een antwoord kan bieden op een aantal concrete vragen over hoe het klimaatvraagstuk best wordt aangepakt in de onderwijspraktijk en welke rol de onderwijscontext daarbij speelt.

Deze maatregel heeft als doel om te leren hoe docenten in verschillende onderwijspraktijken ruimte kunnen creëren om betekenisvol leren over klimaat mogelijk te maken.

Daarom wordt een praktijkgericht onderzoek uitgevoerd naar dergelijke didactische vragen en worden nadien de antwoorden verspreid binnen het Vlaamse hoger onderwijs. Concreet worden maximaal 10 a 15 uiteenlopende (internationale) onderwijspraktijken (cases) in het hoger onderwijs onder de loep genomen. Daarna kunnen instellingen hoger onderwijs de onderzoeksresultaten terugkoppelen naar de eigen hoger onderwijsinstelling en naar het volledige Vlaamse hoger onderwijs.

Hiervoor wordt 160.000 EUR uitgetrokken uit de Klimaatfondsmiddelen.

1.4 Acties zonder budgettaire weerslag

Volgende bijkomende sensibiliserende acties worden voorzien, maar hebben geen budgettaire weerslag:

- Het Departement Omgeving organiseert een klimaattevent in januari 2018. De doelstelling van dit event is bijdragen aan de professionalisering van schoolteams. In de eerste plaats worden hier secundaire scholen uitgenodigd die betrokken zijn in een klimaattraject.
- In het schooljaar 2017-2018 zijn specifieke MOS-klimaattrajecten voor het basis- en secundair onderwijs van start gegaan.

2 Weerslag van het voorstel op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap

Voor deze maatregelen wordt in 2018 1 miljoen euro gestort vanuit het klimaatfonds naar de verschillende entiteiten binnen het beleidsdomein Onderwijs en Vorming die het trekkerschap van deze maatregelen opnemen

Educatie en sensibiliseringsmaatregelen ihkv klimaatfonds:	Bedrag in EUR voor 2018
2.5 Energiemanagement bij scholen	300.000
2.9 Klimaatkennis en -vaardigheden	
task force	10.000
educatieve tools	50.000
nascholingsaanbod voor leerkrachten	40.000
educatief werkpakket	40.000
2.11 Klimaatvraagstuk binnen Vlaamse HO-instellingen stimuleren	
living lab	400.000
capaciteitsopbouw van docenten	160.000
TOTAAL van de acties	1.000.000

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën werd ontvangen op 7 december 2017.

Het begrotingsakkoord werd bekomen op 18 december 2017.

3 WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE LOKALE BESTUREN

Er is geen weerslag op de lokale besturen.

4 WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP HET PERSONEELSBESTAND EN DE PERSONEELSBUDGETTEN

Er is geen weerslag op het personeelsbestand en de personeelsbudgetten.

5 KWALITEIT VAN DE REGELGEVING

De voorliggende nota valt buiten het toepassingsgebied van de reguleringssimpactanalyse (RIA).

6 VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar goedkeuring te verlenen aan de verschillende beschreven klimaatacties vanuit het beleidsdomein Onderwijs en Vorming in uitvoering van de maatregelen die voortvloeien uit de Vlaamse Klimaat- en Energietop;
- 2° De Vlaamse minister bevoegd voor Onderwijs te gelasten met de verdere uitvoering van deze nota.

Viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs,

Hilde CREVITS

Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport

Philippe MUYTERS

Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw

Joke SCHAUWVLIEGE